

Kirkollisen avioliittoon vihkimisen edellytykset Paikallisekumeeninen foorumi 2018-10-05

Adventtikirkko

Adventtikirkossa rohkaistaan vahvasti siihen, että molemmat vihittävistä kuuluvat adventtiseurakuntaan. Poikkeuksia tehdään silloin, kun esimerkiksi toinen osapuoli kuuluu johonkin toiseen seurakuntaan ja hänen seurakuntansa 'antaa suostumuksensa' eli vihkiminen tapahtuu ko. seurakunnan hyväksynnällä.

Adventtiseurakuntaan kuuluvilta vihittäviltä edellytetään seurakunnan jäsenyys, ei muuta. Vihkimisen edellytysten arvioinnissa on jätetty paljon vastuuta vihkijälle hänen arvioidessaan tilannetta. Hänellä on käytössään laaja materiaali, jota voi käyttää keskusteluissa vihittävän avioparin kanssa. Avioliittoon ei vihitä samaa sukupuolta olevia pareja.

Adventtikirkon Seurakuntakäsikirja, joka määrittelee seurakunnan hyvät toimintatavat, ei ota kantaa tähän asiaan. Se puhuu kylläkin mm. avioerosta, uudelleen vihkimisestä, moniavioisuudesta yms., mutta ei ota kantaa seurakunnan jäsenen vihkimiseen seurakuntaan kuulumattoman kanssa.

Anglikaaninen kirkko

Avioliitto solmitaan Suomen lainsäädäntöä noudattaen. Avioliittoon vihittävien tulee esittää todistus toimitetusta avioliiton esteiden tutkinnasta vihkivälle papille hyvissä ajoin ennen toivottua vihkipäivää. Kaikki, joilla on esittää todistus toimitetusta avioliiton esteiden tutkimisesta, ja joilla on mahdollisuus osoittaa yhteys Suomen anglikaaniseen kirkkoon joko asumisen tai seurakunnan toimintaan osallistumisen kautta, ovat oikeutettuja kristilliseen avioliittoon vihkimiseen riippumatta siitä, onko heitä kastettu.

Papin tehtävänä on huolehtia, että avioliittoon aikova kihlapari ymmärtää avioliiton merkityksen ja Englannin kirkon opetuksen avioliiton pyhydestä ja merkityksestä yhden miehen ja yhden naisen elinikäisenä liittona. Jos jompikumpi kihlaparista on aikaisemmin eronnut ja edellinen puoliso on vielä elossa, tulee papin tiedustella asiasta ja tehdä päätös vihkimisestä.

Ennen avioliiton solmimista luetaan kuulutukset seurakunnan pääjumalanpalveluksessa kolmena sunnuntaina ennen avioliittoon vihkimistä. Kihlaparin tulee olla yhdessä paikalla anomassa kuulutusten lukeamista. Tämä ehto rajoittaa vihkimisen tapahtuvaksi aikaisintaan noin neljä viikkoa siitä, kun pari on ensimmäisen kerran ollut yhteydessä pappiin. Kuulutukset sisältävät avioliittoon aikovien nimet, kotipaikan, kehotuksen mahdollisten esteiden ilmoittamisesta ja rukouksen. Avioliittoon vihkiminen alkaa kysymyksillä parille ja seurakunnalle mahdollisista esteistä.

Vihkimisen tulee tapahtua kirkossa, kappelissa tai muuten soveliaassa paikassa. Vihkipaikan tulee olla periaatteessa myös muiden parien käytettävissä tulevaisuudessa. Vihkimisen on tapahduttava kello 8–18 välisenä aikana.

(Avioliittolaki, Englannin avioliittolainsäädäntö (ellei se ole ristiriidassa Suomen lainsäädännön kanssa), Englannin kirkon kanoninen laki (Canons of the Church of England), Yleisen rukouksen kirja (The Book of Common Prayer).)

Baptistikirkko

Suomen Baptistikirkon säännöt vihkimisestä eivät määrittele erikseen vihittävien kirkollista taustaa: "Avioliitto on miehen ja naisen välinen liitto. Vihittäessä ja siunattaessa on otettava huomioon kristillinen

hyvä tapa. Avioliiton solmimisessa noudatettakoon Suomen lakia sekä yhdyskuntakokouksen ja hallituksen asiassa antamia päätöksiä. Vihkimisen saa toimittaa henkilö, jolle yhdyskunnan hallitus siihen antaa oikeuden. Vihkimisoikeuden omaavalla on oikeus kieltäytyä omantunnon syistä vihkimästä eronneita.”

Pääsääntöisesti vihitään Suomen Baptistikirkon omia jäseniä avioliittoon. Pastorit ovat vihkineet myös siviilirekisteriin kuuluneita jäseniä (yleensä uskovana kastettuja), jotka eivät ole Baptistikirkon virallisia jäseniä. Baptistikirkkoon ja luterilaiseen seurakuntaan kuuluvia jäseniä on vihitty ekumeeniseen avioliittoon. Samoin baptisteja, helluntailaisia ja vapaakirkollisia on vihitty yhteiseen avioliittoon.

(Suomen Baptistikirkon yhdyskuntajärjestys.)

Evankelis-luterilainen kirkko

Kirkollisen avioliittoon vihkimisen edellytyksenä on, että vihittävät ovat rippikoulun käyneitä Suomen ev.-lut. kirkon jäseniä. Vihkiminen on mahdollista myös silloin, kun toinen kihlakumppani on Suomen ev.-lut. kirkon rippikoulun käynyt jäsen ja toinen kuuluu johonkin kristilliseen kirkkoon tai yhteisöön. Solmitun avioliiton kirkollinen siunaaminen voidaan toimittaa silloinkin, kun kumpikaan aviopuolisoista ei ole minäkään kirkon jäsen. Sekä avioliittoon vihkimisen että kirkollisen siunaamisen edellytyksenä on, että on kyse miehen ja naisen välisestä avioliitosta.

Avioliittoon vihkimisen toimittaa pappi, jolla on pappisoikeudet Suomen ev.-lut. kirkossa.

(Kirkkolaki 1054/1993, Kirkkojärjestys 1055/1993, Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirja I – Kirkollisten toimitusten kirja, Sinä olet kanssani – Kirkollisten toimitusten opas.)

Helluntaikirkko

Ainakin toisen vihittävistä tulee kuulua Helluntaikirkon jäsen seurakuntaan ja toiseltakin osapuolelta edellytetään tunnustautumista kristilliseen uskoon.

Seurakunnissa on käytössä myös avioliittoon siunaaminen, jolloin vihkipari hoitaa maistraatissa virallisen vihkimisen, ja seurakunnassa pastori tai muu vihkiparin toivoma henkilö suorittaa avioliittoon siunaamisen.

Suomen Helluntaikirkossa on käytössä työntekijän valtakirja, johon vihkimisoikeudet on sidottu. Pääsääntöisesti vihkimisoikeudet haetaan niille, joilla on pastorin valtakirja. Tarvittaessa voidaan hakea vihkimisoikeus myös niille, joilla on seurakuntatyöntekijän tai nuorisotyöntekijän valtakirja. Avioliittoon siunaajana toimii yleensä pastori, mutta myös seurakunnan vanhimmat hoitavat näitä tehtäviä.

(Suomen Helluntaikirkon Seurakunnallisten toimistusten kirja (2015), Ohjeita avioliittoon vihkijöille 2018.)

Katolinen kirkko

Avioliiton ensisijaiset osapuolet ovat mies ja nainen, jotka on kastettu, jotka ovat vapaat solmimaan avioliiton ja jotka ilmaisevat vapaasti suostumuksensa.

Vihkimisessä pappi tai diakoni ottaa kirkon nimissä vastaan vihittävien suostumuksen ja antaa heille kirkon siunauksen. Kirkon viranhaltijan ja todistajien läsnäolo ilmaisee näkyvästi, että avioliitto on kirkollista

todellisuutta. Tästä syystä kirkko normaalisti vaatii uskoviaan solmimaan avioliiton kirkollisessa muodossa. (Huom. jos solmitaan avioliitto eri muodossa, pätevyyttä varten täytyy pyytää lupa kirkolliselta auktoriteetilta!)

Katolilaisten ja kastettujen ei-katolilaisten välinen avioliitto tarvitsee – ollakseen luvallinen – nimenomaisen luvan kirkolliselta auktoriteetilta. Avioliitto katolilaisen ja kastamattoman välillä edellyttää erivapauden myöntämistä. Sekä lupa että erivapaus edellyttävät, että molemmat osapuolet tuntevat avioliiton olennaiset tavoitteet ja ominaisuudet ja etteivät he sulje niitä pois. Se edellyttää lisäksi, että katolinen osapuoli vahvistaa velvollisuutensa, jotka ei-katolinen osapuoli on saanut tietoonsa, säilyttää oma uskonsa ja turvata lasten kastaminen ja kasvattaminen katolisessa kirkossa.

(Katolisen Kirkon Katekismus.)

Metodistikirkko

Metodistikirkon pastoreilla on vapaus päättää itsenäisesti, keitä he vihkivät avioliittoon. Avioliittoon vihkimisen tulee tapahtua yhteiskunnan lain ja metodistikirkon kirkkojärjestyksen mukaisesti. Lähtökohtaisesti metodistikirkossa vihitään kristilliseen avioliittoon. Tämä tarkoittaa, että avioliittoon vihkiminen on jumalanpalvelukseen rinnastettava seurakunnan tilaisuus, jossa ilmaistaan usko Jumalaan ja palvotaan häntä. Lisäksi avioliittolupaus perustuu kasteliittoon, joka siinä vahvistetaan.

Metodistikirkon pastori voi kuitenkin vihkiä avioliittoon oman päätöksensä mukaisesti myös henkilöitä, jotka ovat eri kirkko- ja uskontokunnista ja jopa uskonottomia. Tällöin toisen tai molempien avioon menevien taustayhteisö tulee ottaa huomioon avioliittoa solmiessa. Esimerkiksi toiseen uskontoon kuuluvaa tai uskonnotonta ei tule vaatia tunnustamaan kristillistä uskoa. Avioliiton vihkimisen suorittavan tulee olla myös yhteydessä toisen kirkko- tai uskontokunnan jäsenen papin tai vastaavan kanssa ja näin varmistaa, että myös hänen traditionsa tulee ilmi vihkitilaisuudessa. Mikäli kumpikaan puoliso ei kuulu metodistikirkkoon tai muuten halua tunnustaa kristillistä uskoa, kannattaa pastorin suositella vihkiparille vaihtoehtoisia tapoja avioliiton solmimiseen, kuten siviilivihkimistä tai oman kirkon tai uskonsuunnan vihkimistä.

Suomen Metodistikirkko myöntää avioliittoon vihkimisoikeuden niille papeille, jotka ovat vuosikonferenssin paikallispastorin, koejäsenen tai täysjäsenen asemassa.

Suomen Metodistikirkko katsoo kristillisen avioliiton olevan miehen ja naisen välinen avioliitto. Avioliittoon voidaan vihkiä sellaiset henkilöt, jotka ymmärtävät kristillisen avioliiton merkityksen. Suomen Metodistikirkon papilla on omantunnonvapaus kieltäytyä vihkimästä avioliittoon.

Tunnustamme avioliiton loukkaamattomuuden. Tämä liitto ilmenee miehen ja naisen keskinäisenä rakautena ja toinen toisensa tukemisena, keskinäisenä sitoutumisena ja uskollisuutena. Uskomme, että sellaisen avioliiton yllä lepää Jumalan siunaus riippumatta siitä, onko avioliitossa lapsia vai ei. Hylkäämme sellaiset yhteiskunnalliset normit, jotka asettavat naiselle toisenlaisia vaatimuksia kuin miehelle. Tuemme sellaisia yhteiskunnan lakeja, jotka rajaavat avioliiton yhden miehen ja yhden naisen väliseksi liitoksi.

(Suomen Metodistikirkon Yhdyskuntajärjestys, Kirkkojärjestys, The United Methodist Church - The Book of Discipline.)

Ortodoksinen kirkko

Suomen ortodoksisessa kirkossa avioliittoon vihkimisen edellytykset määräytyvät valtiollisen lainsäädännön ja kirkon kanonisen oikeuden perinteen mukaan. Yleiset avioliiton esteiden tutkinnassa tarkasteltavat edellytykset koskevat luonnollisesti myös ortodoksista vihkimistä, mutta niitten lisäksi kirkon perinne asettaa avioliitolle omat, tarkemmat edellytyksensä.

Ortodoksisessa kirkossa avioliittoon vihittävistä puolisoista vähintään toisen tulee kuulua ortodoksisen kirkkoon ja toisenkin tulee olla jonkin kristillisen kirkkokunnan kastettu jäsen. Mikäli toinen vihittävistä ei ole kristitty, avioliiton sakramenttia ei voida toimittaa, mutta sen sijaan voidaan toimittaa avioliiton siunaus eli rukouspalvelus avioliiton solmineitten puolesta. Sekä vihkimisen että siunaamisen kohdalla toisen aviopuolisoista tulee olla mies ja toisen nainen.

Lähisukulaisuuden osalta kirkollisen vihkimisen kriteerit ovat tiukemmat kuin maallinen lainsäädäntö edellyttää. Suoraan ylenevän ja alenevan polven perheenjäsenten ohella avioliittoon vihkiytyminen on kielletty myös serkusten välillä. Niin ikään lankoussuhde muodostaa avioliiton esteen. Lisäksi kummiuden katsotaan muodostavan vahvan hengellisen sukulaisuussuhteen, joka on este vihkimiselle niin kummien ja kummilasten kuin heidän vanhempiensakin välillä.

Ortodoksisessa perinteessä henkilö voidaan tilanteen vaatiessa vihkiä kirkolliseen avioliittoon korkeintaan kolme kertaa, mutta kolmas avioero muodostaa ehdottoman avioesteen. Avioliittoon ei myöskään voida vihkiä jo aiemmin pappeuden johonkin asteeseen tai luostarielämään vihkiytyneitä henkilöitä. Näistä periaatteista voidaan poiketa ainoastaan piispan päätöksestä.

(Ortodoksisen kirkon kirkkojärjestys 12.12.2006/174; "Avioliiton sakramentti ja sen esteet", Suuren ja pyhän synodin 2016 päätösasiakirjat; Ortodoksisen kirkon kanonit selityksineen, OKJ 1980; Paikallissynodiin kanonit, OKJ 1983; Pyhien isien kanonit, OKJ 1985.)

Vapaakirkko

Vapaakirkon pasturin valtakirjan saaneille henkilöille on haettu maistraatin myöntämä vihkiöikeus. Avioliittolain lisäksi vihkimistä Vapaakirkossa säätelee yhdyskuntajärjestys ja Vapaakirkon hallituksen antama ohjeistus.

Yhdyskuntajärjestys sanoo vihkimisestä:

"Avioliittoon vihkiminen on toimitettava Vapaakirkon perinteen edellyttämällä tavalla miehen ja naisen välillä." (§ 49)

Vapaakirkon hallituksen ohjeistus vihkimiseen

Vapaakirkon omat ohjeet rajaavat vihkimisoikeuden siten, että kihlakumppaneista ainakin toisen tulee olla Vapaakirkon jäsen (Vapaakirkon hallitus 27.2.1988). Jos vihkimistä hakee kihlapari, joista kumpikaan ei ole Vapaakirkon jäsen, tarvitsee pastori vihkimiseen erillisen luvan, jota anotaan kirjallisesti kirkkokunnanjohtajalta, joka puolestaan myöntäessään luvan lähettää sen kirjallisesti pastorille. Vihkijän tulee säilyttää kirjallinen lupa itsellään sitä varten, jos maistraatti tai joku muu viranomainen sitä sattuisi kysymään.

(Vapaakirkon yhdyskuntajärjestys ja Vapaakirkon hallituksen antama ohjeistus.)

Koostetta ovat laatineet: Miika Ahola (angl.), Kai Almgren (vap.), Jukka Hiltunen (met.), Kimmo Ilola (adv.), Veijo Koivula (ev.-lut.), Esko Matikainen (hell.), Jari Portaankorva (bapt.), Kaarlo Saarento (ort.) ja Federico Spano (kat.). Kooste on tehty Paikallisekumeenista foorumia varten Joensuussa 5.10.2018 ja koostetta on käsitelty Paikallisekumenian jaoston kokouksissa vuonna 2018 ja 2019.